

แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียน
ในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

The Guidelines for Promoting Educational Service Based on Four
Sangahavattthu Dhammas of Suratthani 3 School Cluster under
The Secondary Educational Service Area Office
Suratthani Chumphon

ชญัญญ์ อินย์ญญะ*

Chaayanuth Inyunya

พระครูเขมธรรมโฆสิต

Phrakhrukhemathammakhosit

บุญเลิศ วีระพรกานต์

Boonlert Weeraponkan

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus

Corresponding author, e-mail: chaayanuth262020@gmail.com*

วันที่รับบทความ (Received): 15 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 25 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 9 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 3) นำเสนอและประเมินแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 ประกอบด้วย การบริการการแนะแนว การบริการสุขภาพ การบริการความปลอดภัยในโรงเรียน การบริการวิชาการและการบริการกิจกรรมนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนไม่เป็นระบบไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ขาดการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับภาคีเครือข่ายมีบุคลากรไม่เพียงพอกับกิจกรรมในการให้บริการ สถานศึกษาต้องการวางแผนการจัดบริการการศึกษาให้เป็นระบบและต่อเนื่อง 2) แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า การดำเนินการประกอบด้วย

การวางแผน การสร้างองค์ความรู้การจัดกิจกรรมบริการ และการติดตามและประเมินผล 3) การนำเสนอ และประเมินแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ต่อการนำไปใช้ในการจัดบริการการศึกษาในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การจัดบริการการศึกษา, หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This research aims to (1) study the conditions of educational service provision in schools within the Surat Thani 3, (2) examine the guidelines for promoting educational service provision based on the Four Sangahavatthu Principles in these schools and (3) propose and evaluate the guidelines for promoting educational service provision based on the Four Sangahavatthu Principles. Data were collected through in-depth interviews with 15 stakeholders, in-depth interviews with 7 experts, and focus group discussions with 7 specialists.

The research findings are as follows: 1) The current state of educational service provision in schools within the Surat Thani 3 Educational Network includes guidance services, health services, school safety services, academic services, and student activity services. It was found that schools lack systematic student data management, fail to consider individual student differences, have insufficient public relations and coordination with network partners, and face a shortage of personnel for service activities. Schools require systematic and continuous planning for educational service provision. 2) The guidelines for promoting educational service provision based on the Four Sangahavatthu Principles involve planning, knowledge creation, service activity organization, and monitoring and evaluation. 3) The presentation and evaluation of the guidelines for promoting educational service provision based on the Four Sangahavatthu Principles revealed that experts in the focus group unanimously agreed that the proposed guidelines are appropriate, feasible, and beneficial for implementation in educational institutions.

Keywords: Promotion, Educational Service Provision, Four Sangahavatthu Principles.

บทนำ

การศึกษานั้นเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประเทศชาติโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. 2542 ได้กำหนดให้มีกฎหมายทางการศึกษาจึงได้มีพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติได้กล่าวถึง การจัดการ ศึกษาในปัจจุบันต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพตามมาตรา 22 โดยให้ความรู้ความคิดและปลูกฝังคุณธรรม ให้สามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข ปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่ดีได้มาตรฐานจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเหล่านั้นได้พัฒนาตนเองและการจัดการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยที่รัฐและโรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้ครบทุกด้าน

ดังนั้น การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดบริการทางการศึกษาจะช่วยพัฒนานักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) การจัดบริการ ทางการศึกษาเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนและงานฝ่ายต่างๆ ภายในโรงเรียนให้ดำเนิน ไปได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถให้การศึกษแก่นักเรียนได้ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ ในการศึกษาเล่าเรียนตามความถนัดตามความสามารถ เป็นการช่วยแก้ปัญหาในโรงเรียนและเป็นการลด การสูญเสียเล่าทางการศึกษาแต่ยังมีกลุ่มนักเรียนอีกจำนวนมากที่รัฐยังไม่สามารถจัดบริการทางการศึกษา ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษาและ เป็นรากฐานการศึกษาของคนไทย โดยมี 12 นโยบาย โดยการจัดการศึกษา 7 วาระเร่งด่วน โดยเฉพาะ ในข้อที่ 1 การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ทักษะ และลักษณะที่เหมาะสมกับ บริบทสังคมไทย และข้อที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลักและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการ ซึ่งคณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตรได้กำหนดกรอบแนวคิดพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะร่วมกับคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานและเปิดรับสมัครให้โรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่มีความสนใจ แผนพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะ กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ 1. ประชากร วัยเรียนระดับการศึกษา ภาคบังคับได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาภาคบังคับ 2. ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับการส่งเสริมให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ 4. ผู้เรียน ที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 5. เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน ได้รับการช่วยเหลือให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย, นโยบายและจุดเน้น, 2566) แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษา ผู้นำขององค์กรจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารงานในทางการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือในการบริหารงานที่เหมาะสมมีการใช้แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ มาแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น

การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของผู้คน ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1. ทาน (การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่ง) 2. ปิยวาจา หรือเพยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ) 3. อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวาย ช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม) 4. สมานัตตตา (ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วย 13 โรงเรียน มีการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันและการให้บริการทางการศึกษานั้นจะได้จากโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ได้จัดบริการต่างๆ ให้กับนักเรียน โดยถือได้ว่าเป็นบริการทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนส่วนหนึ่ง ที่โรงเรียนได้จัดขึ้นตามสภาพความพร้อมและบริบทของโรงเรียน ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการจัดบริการเกิดความไม่เสมอภาคและไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนปัญหาที่ตามมา คือ มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกกลางคันเรียนไม่ครบตามหลักสูตร มีสาเหตุมาจากปัญหาและอุปสรรคทางด้านการเงินเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหายาเสพติด ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพสภาพปัญหาดังกล่าวแม้ภาครัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการจะพยายามแก้ไขมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพ กระบวนการหนึ่งที่โรงเรียนจะแก้ไขและป้องกันปัญหาได้ คือ การจัดบริการทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะสอดคล้องเหมาะสมและเป็นไปได้ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนจนจบหลักสูตรได้ (สมชัย สุกสัถ, 2543)

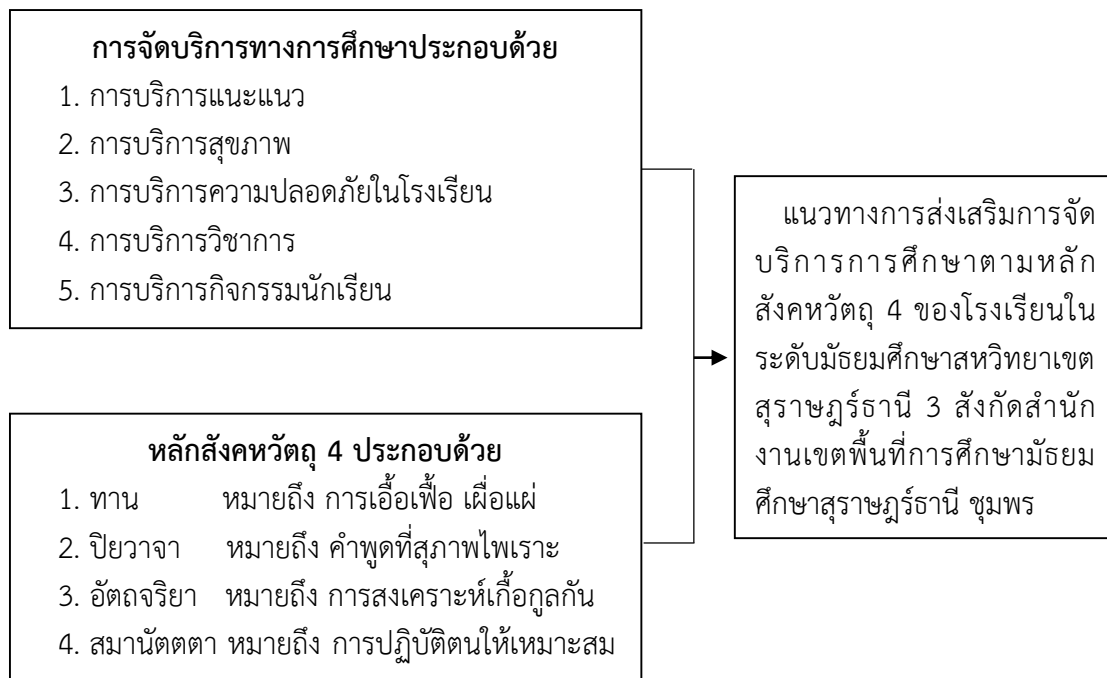
จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าการนำแนวทางส่งเสริมการจัดบริการการศึกษา โดยนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการใช้ในการจัดบริการการศึกษาให้มีความเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนจึงต้องมีการศึกษาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อช่วยเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียนให้ได้อย่างแท้จริงจะเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้นักเรียนสามารถเรียนจบหลักสูตรตามที่มุ่งหวังและเป็นคนดี เป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การจัดบริการการศึกษา 5 องค์ประกอบ คือ 1. การจัดบริการแนะแนว 2. การจัดบริการสุขภาพ 3. การจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษา 4. การจัดบริการวิชาการ 5. การจัดบริการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยมีวิธีการใช้แนวทางส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาอย่างเสมอภาคตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1. ทาน 2. ปิยวาจา 3. อตถจริยา 4. สมานัตตตา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูแนะแนว และตัวแทนนักเรียน
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้าแผนงานและงบประมาณ ครูจิตวิทยาแนะแนว ครูรับผิดชอบงานสุขภาพอนามัยโรงเรียน และครูหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน
3. ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ศึกษาพิเศษ ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา พระภิกษุ/ผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การนำเสนอและประเมินแนวทาง แบบประเมินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจคัดสรร IOC จำนวน 3 ท่านมีค่า IOC เท่ากับ 1
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3
3. ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง แบบประเมินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สัมภาษณ์เป็นรายคนและจดบันทึกข้อมูลการให้สัมภาษณ์
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน โดยใช้ร่างแนวทางการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สัมภาษณ์เป็นรายคนและจดบันทึกข้อมูลการให้สัมภาษณ์
3. ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพ วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป
2. การศึกษาแนวทาง วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา
3. การนำเสนอและประเมินแนวทาง วิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาเรียบเรียงเป็นแนวทาง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า การศึกษาสภาพการบริการแนะแนวในโรงเรียนมีปัญหาด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการแนะแนวนักเรียน การสื่อสารที่ไม่เป็นกัลยาณมิตร ขาดการติดตามผลและการประเมินอย่างจริงจัง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริการสุขภาพ การศึกษาสภาพการบริการสุขภาพในโรงเรียน โรงเรียนมีการจัดหรือการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพอนามัยตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติสุขนิสัยทางด้านสุขศึกษาแก่นักเรียน โรงเรียนไม่กำหนดบทบาท หน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอครูที่ดูแลด้านสุขภาพ การดำเนินการเกี่ยวกับการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน

สภาพการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน โรงเรียนให้บริการด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่เอื้อต่อความปลอดภัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรพัฒนาแนวทางปฏิบัติ ฝักระวังการป้องกัน และการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ควบคุมการใช้สื่อเทคโนโลยีที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย การดำเนินการเกี่ยวกับการบริการวิชาการ สภาพการบริการวิชาการในโรงเรียน โรงเรียนมีการให้ความช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำด้านวิชาการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนตามบริบทของโรงเรียน ควรมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนและมีกิจกรรมที่มีการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนผ่านกระบวนการคิดที่หลากหลายมีทักษะปฏิบัติเพิ่มประสบการณ์ มีสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแหล่งเรียนรู้ไม่เป็นปัจจุบันขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับการบริการกิจกรรมนักเรียน สภาพการบริการกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนวางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ ตามความพร้อมของนักเรียน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทางด้านร่างกาย เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

ผลการศึกษาแนวทางการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า การจัดบริการการศึกษาประกอบด้วย 1) การบริการแนะแนว 2) การบริการสุขภาพ 3) การบริการความปลอดภัยในโรงเรียน 4) การบริการวิชาการ 5) การบริการกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนดำเนินการโดยประชุมครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ การดำเนินการการบริการแนะแนวกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาระบบการแนะแนวในโรงเรียน วางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบให้คำปรึกษา สงเคราะห์ช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยไม่หวังผลตอบแทนให้กับนักเรียน (ทาน) จัดอบรมหรือให้ความรู้ในเรื่องการบริการการศึกษา ทั้ง 5 บริการ ให้กับครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริการการศึกษามากยิ่งขึ้นประชาสัมพันธ์ เพื่อเชิญชวนให้นักเรียนที่มีปัญหาปรึกษาหาทางออกร่วมกันเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ให้ความรู้ที่พอเหมาะในการพูดคุยและให้กำลังใจ แสดงความเห็นอกเห็นใจประกอบด้วยเหตุและผล มิมีตรไมตรี รู้จักกาลในการพูดอย่างเหมาะสม ไม่พูดเสียดสีไปในทางที่ทำให้เกิดการบั่นทอนกำลังใจเพื่อให้เกิดความรักและสามัคคี แนะนำในสิ่งที่ประโยชน์ (ปิยวาจา) จัดให้มีบริการการศึกษาแบบ Online เพื่อความสะดวกและเป็นส่วนตัวกับนักเรียน แก้ปัญหาตามจุดมุ่งหมายของการให้บริการการศึกษาหรือการให้คำปรึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับบริบท สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจบทบาทความเป็นอยู่ เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงให้เกิดการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนในด้านคุณธรรม จริยธรรม แสดงอหิยาตย์น่ารักและน่านับถือ ประพฤติปฏิบัติดี (อัตถจริยา) ติดตามผล ประเมินผลอยู่เป็นระยะเพื่อพัฒนาการของนักเรียน จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างทันที่เมื่อต้องการเพื่อช่วยแก้ปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อมให้สำเร็จ ตามเป้าหมายของสถานศึกษา ร่วมแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (สมานัตตตา)

ผลการนำเสนอแนวทางการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 ประกอบด้วย 1) ชื่อเรื่อง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน 5) การติดตามและประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

ในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3

อภิปรายผล

สภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่าสภาพการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 ได้แก่ 1) การบริการแนะแนว 2) การบริการสุขภาพ 3) การบริการความปลอดภัยในโรงเรียน 4) การบริการวิชาการ 5) การบริการกิจกรรมนักเรียนการบริการแนะแนวในโรงเรียน โรงเรียนมีปัญหาด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการแนะแนวนักเรียน การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการแนะแนว และมีภาระงานหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา บัวเจริญ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานแนะแนว ครูแนะแนวมีภาระงานสอนมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่นๆ นอกเหนือจากงานแนะแนว คุณสมบัติของครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวโดยตรง ขาดความรู้ความเข้าใจขอข่ายเนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมแนะแนวขาดการประชาสัมพันธ์งานแนะแนวไปสู่ชุมชน ขาดการส่งต่อนักเรียนนักศึกษาที่มีปัญหาไปรับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร พรหมมณี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านสวนสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนบ้านสวนสมบูรณ์ คือ ครูยังขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การบริการแนะแนว 2) การบริการสุขภาพ 3) การบริการความปลอดภัยในโรงเรียน 4) การบริการวิชาการ 5) การบริการกิจกรรมนักเรียน โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน การให้ 2) ปิยวาจา หรือเปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ 3) อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ ช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ 4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนผู้ไม่ตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูลหรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันเป็นการแนะนำช่วยเหลือ โดยกระบวนการการจัดบริการการศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติจริงในสภาพที่เป็นจริง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดบริการการศึกษาให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร อุ่นสถานนท์, (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา มีการตรวจสอบสภาพอาคารให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ควรจัดให้มีป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนในบริเวณที่จะเป็นอันตราย ควรจัดทำคู่มือ การบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ควรสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขรอบๆ สถานศึกษาและควรจัดประชุมวางแผนการดำเนินการด้านสุขภาพอนามัยของบุคลากรและผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกมล ทองยอด (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ

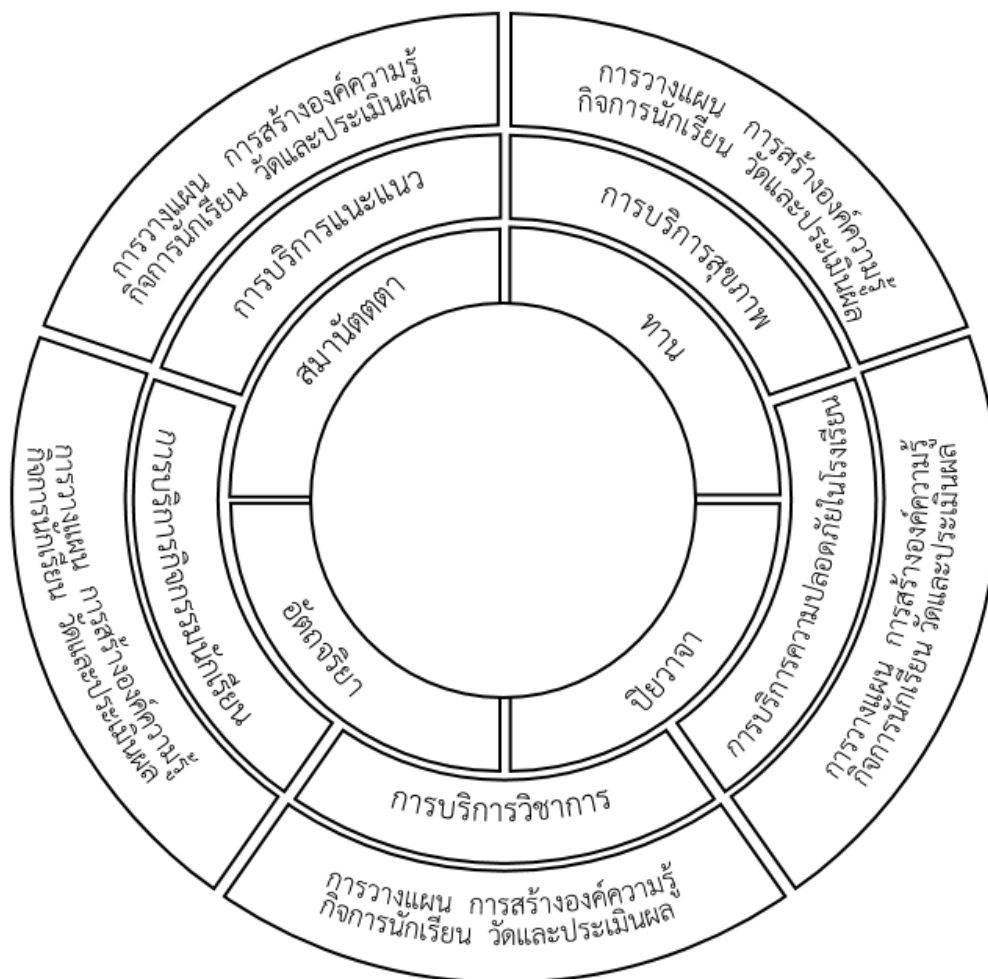

สถานศึกษาอื่น การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการ และการแนะแนวการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผล การเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการบริหารวิชาการที่เป็นการส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน

การนำเสนอและการประเมินแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การบริการแนะแนว 2) การบริการสุขภาพ 3) การบริการความปลอดภัยในโรงเรียน 4) การบริการวิชาการ 5) การบริการกิจกรรมนักเรียนโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน การให้ 2) ปิยวาจา หรือเปื่อยวิชะ วาจาเป็นที่รักจากดุดตึ่มน้ำใจ 3) อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ ช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ 4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ วางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหลักสังคหวัตถุ 4 หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ ซึ่งกันและกันเป็นการแนะนำช่วยเหลือ โดยกระบวนการการจัดบริการการศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติจริง ในสภาพที่เป็นจริงและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดบริการการศึกษาให้กับนักเรียนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักและเข้าใจตนเอง พัฒนาตนเองให้อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เทียนชัย เจริญสุข (2566) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน และนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานแสดงความคิดเห็น ในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนงบประมาณ และกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียนอยู่เสมอ กำหนดนโยบายให้บุคลากรใช้คำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวาน ด้วยความจริงใจ สนับสนุน ส่งเสริมการใช้คำพูดที่แสดงถึงความรัก ความสามัคคี และให้กำลังใจ เปิดโอกาสให้นักเรียน และชุมชน พัฒนา ปรับปรุงและใช้สื่อเทคโนโลยีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง จัดการสภาพแวดล้อมบริเวณสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการใช้หลัก คุณธรรม บริการข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

องค์ความรู้ที่ได้

แนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีการศึกษาเรื่องการจัดบริการการศึกษา ประกอบด้วย 1) การบริการแนะแนว 2) การบริการสุขภาพ 3) การบริการความปลอดภัยในโรงเรียน 4) การบริการวิชาการ 5) การบริการกิจกรรมนักเรียนและหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน การให้ 2) ปิยวาจา หรือเปื่อยวิชะ วาจาเป็นที่รักจากดุดตึ่มน้ำใจ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคี 3) อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ 4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ วางตนเหมาะสม โดยมียุคความรู้ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การสร้างองค์ความรู้ 3) กิจกรรมบริการ 4) การติดตาม และประเมินผล

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ควรมีนโยบายในการขับเคลื่อนการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ให้กับโรงเรียนในสังกัด

1.2 โรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ควรนำแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้และดำเนินการอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

1.3 สถานศึกษาควรมีการดำเนินส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 โรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร นำแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.2 สถานศึกษาที่นำแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ไปใช้ควรมีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางไปใช้

2.3 สถานศึกษาอื่นสามารถนำแนวทางการส่งเสริมการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานศึกษา

3.2 ควรศึกษาเรื่องการจัดบริการการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดบริการการศึกษา

3.3 ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการจัดบริการการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กรกมล ทองยอด. (2562). การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เทียนชัย เจริญสุข. (2566). การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย.
- ปณิดา บัวเจริญ. (2564). การบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประภาพร พรหมมณี. (2565). การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านสวนสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- สมชัย สุกสั. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการจัดสวัสดิการการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในทัศนะของผู้เรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรและผู้บริหาร: ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มโรงเรียน กลุ่มที่ 8. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพมหานคร, กลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (อัดสำเนา).

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *วิถีนาคต วิถีคุณภาพ*. กลุ่มวิจัยและพัฒนา นโยบายและจุดเน้น. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน